



שיר השירים (32)

(שמות רבה פרשה כג). עיקר השירה היא לעתיד, כמו שנאמר (תהלים קד. לד): "שמח ה' במעשיו", עתיד לשמוח. כי בעוד שיש תערובות רע בעולם, אין השירה בשלימות, כי עיקר השירה הוא הבירור בשלימות כמו שעשה האלוקים את האדם ישר. אבל בני ישראל, בכח האמונה, יכולים למצוא הארת השירה גם בעולם הזה, בזכות האמונה הם נמשכים אחר הקב"ה, כמו שנאמר: "וצדיק באמונתו יחיה" (חבקוק ב. ד)

שפת אמת "פרשת בשלח"

תְּשׁוּרֵי מְרָאשׁ אֲמָנָה (ד.ח)

אמר רבי יוסטא בר שונם: לכשיגיעו הגלויות לטורי אמנה, הן עתידות לומר שירה, מה טעם? "תְּשׁוּרֵי מְרָאשׁ אֲמָנָה" (ירושלמי שביעית פרק ו, ה-ד). מדוע דוק שם עתידות הגלויות שיבואו לארץ ישראל בגאולה העתידה לומר שירה? זאת ביאר רב חיים קנייבסקי זצ"ל, כדי שישתתפו בשירה זו כל ישראל, כולל תושבי ארץ ישראל, כי מסתמא ייצאו אז יושבי ארץ ישראל לקראתם עד טורי אמנון, וכדברי הגמרא (גיטין עו:): אמר רב ספרא: כי הוו מיפטרי רבנן מהדדי בעכו הוו מפטרי, משום שאסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ, ואף טור אמנון הוא גבול ישראל, ושם יבואו לקראתם בני ארץ ישראל לקבל את פניהם, וכאשר ייפשגו יחד, יאמרו כולם את השירה.

ספר "כמוצא שלל רב, שיר השירים"

תְּשׁוּרֵי מְרָאשׁ אֲמָנָה (ד.ח)

שירת הים נאמרה ברוח הקודש שעם ישראל זכו מכוח אמונתם בה', כמאמר המדרש (שמות רבה כג. ג): בזכות האמונה שרתה עליהם רוח הקודש, ואמרו שירה הדא הוא דכתיב: "אז ישיר משה ובני ישראל", ואין אז אלא לשון אמנה שנאמר: "ויהי מאז הפקיד אותנו בביתו" וכתוב: "וכל יש לו נתן לו", הוי "ויאמינו בדבריו ישירו תהילתו". כשהגיע יוסף לבית פוטיפר נאמר עליו: "ויהי מאז הפקיד אותנו בביתו" (בראשית לט. ה). הכתוב מעיד: "וכל יש לו נתן בידו" (שם ד), כלומר: הוא האמין בו אמון מוחלט. המדרש לומד מגזרה שוה 'אז, אז', שאין 'אז' אלא לשון אמונה, כפי שהיתה לאדוני יוסף אמונה בו, כך היתה לעם ישראל אמונה בה', מכוחה הגיע לרוח הקודש ולשיר שירה. יש כאן פליאה, וכי כדי להוכיח שהיתה להם אמונה, צריך המדרש להביא גזרה שוה אז-אז? הלא מובא במפורש בכתוב "ויאמינו בה'", ומיד אחר כך "אז ישיר", אם כן, למה צריכים להגיע לגזרה שוה? אלא, יש באמונה כמה דרגות. כדי להגיע לכך שבזכות האמונה תשרה רוח הקודש, צריך להגיע

קְפֹלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ (ד.ג)

אמרו חז"ל (שיר השירים רבא ד. ג): אפילו הריקן שבכם רצוף במצוות כרימון הזה. כעין זה מצינו בפרשת תולדות, על הפסוק "וירח את ריח בגדיו" (כו. כז), גם בכוגדי הכלל ישראל, שמבחוץ במעטה הגוף שלהם, התנהגו כבוגדים, הריח יצחק אבינו ריח של נשמה, מדרגה מסוימת של פנימיות. במדרש (שם), מבואר מה היתה השפעת אותו 'ריח' על מעשיהם: כגון יוסף משיתא, שבשעה שנכנסו שונאים להר הבית לא נמצא אף אחד מהם שיסכים להיכנס למקדש כי פחדו להיכנס למקום שכינה. אמרו, יכנס מהם ובהם תחילה, והתנדב יוסף משיתא להיכנס. עד כדי כך היה ירוה, שהסכים להיכנס למקום שגויים לא העזו לחללו. אמרו ליה: עול, ומה דאת מפיק דידך, נכנס והוציא מנורה של זהב. אמרו לו: אין דרכו של הדיוט להשתמש בזו, אמרו לו: עול זימנא תנינא, ומה דאת מפיק דידך, ולא קיבל עליו. נתנו לו מכס שלוש שנים, ולא קיבל עליו, אמר: לא די שהכעסתי לאלוקי פעם אחת אכעיסנו פעם שניה?

יהודי שרגע קודם נכנס לבית המקדש ועשה מעשה שאף גוי לא הסכים לעשותו, משתנה רגע אחר כך, וכשמעמידים אותו בנסיון ומבטיחים לו כסף רב [והרי הוא היה יהודי שרדף אחר הממון, כי נכנס רק עבור זה], הוא מסרב ואומר: איך אכעיס את בוראי פעם שניה! ומסופר במדרש: מה עשו? נתנו אותו בחמור של חרשים והיו מנסרים אותו, והיה מצווח ואומר: אוי אוי שהכעסתי את בוראי. זהו "ריח בוגדיו", המונח בפנימיות נשמת ישראל שהריח יצחק אבינו.

וצריך להבין, מה קרה עם אותו בוגד. כיצד יתכן ברגע קודם היה מוכן לעשות מעשים פחותים כל כך עבור בצע כסף, ורגע אחר כך השתנה שינוי כה קיצוני, שהיה מוכן למסור נפש ולהתייטר יסורי תופת, העיקר לא להכעיס את בוראי? וביאר הרב מפוניבז זצ"ל, שאמנם ההפרש בין שני הזמנים היה דקות ספורות, אבל נשים לב: היכן היה יוסף משיתא בדקות אלו? הוא היה בתוך בית המקדש, ובית המקדש היה כביכול 'כור אטומי' המייצר כל הזמן יראת שמים. אדם שנכנס פנימה היה יוצא ספוג ביראת שמים ונעשה האדם אחר במדרגה כה מרוממת, עד כדי מסירות נפש למען בוראו.

הגדה של פסח "ומתוך האור"

ישראל יכולים למצוא את הארת השירה גם בעולם הזה

תְּשׁוּרֵי מְרָאשׁ אֲמָנָה (ד.ח)

'תְּשׁוּרֵי מְרָאשׁ אֲמָנָה', עתידין ישראל לומר שירה לעתיד לבוא שנאמר: "שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה", ובאיזה זכות אומרים ישראל שירה? בזכות האמונה

לדרגה העליונה באמונה. פוטיפר האמין ביוסף בדרגה העליונה ביותר, עד כדי כך ש"וכל יש לו נתן בידו". היתה כאן אמונה ללא הגבלות. הגזרה שוה לעם ישראל "אז- אז" היא, שגם הם הגיעו לדרגה העליונה ביותר של אמונה, אמונה ללא הגבלה. משום כך, על ידי האמונה שרתה עליהם שכונה. זהו הפשט בפסוק "תְּשׁוּרֵי מְרֵאֵשׁ אֲמָנָה", השירה נבעה מ"מְרֵאֵשׁ אֲמָנָה", היינו מהדרגה העליונה של אמונה.

הגדה של פסח "יחי ראובן"

לתת לה' את שני הלבבות

לִפְתָּנִי אֲחַתִּי כְּלָהּ (ד. ט)

לב אחד היה להם במצרים, ונתתם לי שתי לבבות (שיר השירים רבה ד. א). כוונת המדרש כך היא: לכל אחד יש שתי לבבות, היצר הטוב, שהוא החלק הרוחני, והיצר הרע, שיסודו ממקורות הגוף, מהבשר והדם. והנה, נשמת האדם טהורה היא, וגם במצרים שבה היו שקועים במ"ט שערי טומאה, מ"מ היה להם לב אחד להשם יתברך, והיא הנשמה בלבד, וע"י השעבוד והגאולה, ששבו בתשובה, הפכו בני ישראל גם את לבבם השני, שהוא הבשר והדם, להיות צמא לדבר ה'. זו כוונת "נתתם לי שתי לבבות" ספר "כמוצא שלל רב, שיר השירים"

דָּבַשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנָךְ (ד. יא)

ידוע שסגולתה של ארץ ישראל, שהיא "ארץ זבת חלב ודבש". וביאר רבי מאיר שפירא מלובלין: החלב נעשה על ידי דם: 'דם נעכר ונעשה חלב' (בכורות ו:). אם כן, מדם נעשה חלב מזין ובריא, כמו כן, דבש טהור ומתוק נעשה על ידי דבורה טמאה, ומה קורה כאשר חתיכה מהדבורה נפלה פנימה לתוך הדבש ולא מוצאים אותה? הדין הוא שהדבש מעכל את השרץ ומותר לאכול את הדבש. ארץ ישראל קדושתה גורמת שאנשים שחטאו יחזירו בתשובה.

הגדה של פסח "ומתוך האור"

דָּבַשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנָךְ (ד. יא)

כתב הגאון מהר"י אלשקר על המאמר המשנה (אבות א. יא): "חכמים הזהירו בדבריכם שמא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים רעים וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו ונמצא שם שמים מתחלל". ויש מי שפירש: "חכמים הזהירו בדבריכם", שדברים עתיקים לא תבארו אותם לכל אדם, דוגמת מעשה בראשית ומעשה מרכבה, שאין מוסרים אותם הסודות אלא למי שהוא הגון. וכמה אזהרות מזה שיש (במסכת חגיגה), ובמקומות אחרים, ואמר שלמה המלך "דָּבַשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנָךְ": מעשה מרכבה שהם מתוקים לגוף, וכינה ידיעת מרכבה לחלב שהוא זך ונקי. ואמר תַּחַת לְשׁוֹנָךְ", שלא תוציא אותו מהשפה ולחון, כי אם לתלמיד הגון המבין מדעתו, כבוד אלוקים הסתר דבר.

ספר "כמוצא שלל רב, שיר השירים"

הלכה: עניית אמן

בעניית אמן אחר "יתגדל ויתקדש שמיא רבא". צריך לכוין שבמהרה תקויים בקשה זו ויתגלה מלכותו יתברך לעיני הכל. וכן גם בעניית ה"אמן" שלפני "יהא שמיא רבא" יכוין, שבמהרה יקודש שמו כמו שאמר הש"ץ: "בעגלא ובזמן קריב". בעניית אמן אחר "דאמין בעלמא", יש לכוין הלוואי, ובה ב' ענינים: א) יהי רצון שיתברך שמו מעל כל השירות ותשבחות. ב) יהי רצון שיקויים בנו הבטחות ונחמות הנביאים שהבטיחו לנו לעתיד ומתוך זה יתעלה שמו יתברך. יש אומרים שבכל ברכה וברכה רצוי לכוין בעניית האמן, גם על אמירת המברך "ברוך אתה ה'", שיהיה מבורך שם השם. בעניית אמן על ברכת הבוחר בעמו ישראל באהבה, רצוי לשים לב במיוחד לכוונת "א-ל מלך נאמן".

ספר "נוטרי אמן"

פתגם: הכבוד רודף את רודפיו. ספר "שמחלה"

חקירה: גט מחובר

פסול הקציצה (וכתב ונתן) פוסל את כתיבת הגט, או את נתינתו. (המידות לחקר ההלכה ג- לד, דרכי הקניינים ח-יז) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: עיקר חסר

מחבר הביא את חיבורו "חן וטוב" לפני הגאון רבי גרשון משקלוב. עיין הגאון בדפי החיבור, ולבסוף אמר: עיקר חסר מן הספר. דהיינו? תמה המחבר. הסביר לו הגאון: הפסוק במשלי אומר: "חן ושכל טוב", ואילו ספרא נקרא בשם, "חן טוב", הוי אומר, שהשכל חסר מן הספר.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף נו)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיץ היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, אליהו בן זהרה, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר.

